



## COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

---

CZB/V/GZ/2003/27

**BETREFT: Reclame bij leermiddelen.**

### **1. PROCEDURE**

**1.1 Ontvangstdatum: 15/09/2003**

#### **1.2 Vraag**

- Educatieve Uitgevers betreffende het ontwikkelen van leerboeken in samenwerking met een bedrijf en verkoop van deze producten aan leerlingen/ouders.

#### **1.3 CZB**

- De vraag werd ontvangen op 15/09/2003.
- Antwoord van de secretaris van de CZB op 17/09/2003, dat de vraag ontvangen en geregistreerd werd.
- Melding van 08/10/2003 dat het dossier op de zitting van 03/11/2003 behandeld zal worden.

### **2. STANDPUNTEN VRAGENDE PARTIJ**

Educatieve Uitgevers heeft de volgende vragen betreffende reclame en sponsoring op school:

- Kan de uitgeverij leerboeken ontwikkelen in samenwerking met een bedrijf? Het bedrijf zou dan duidelijk 'zichtbaar' zijn in het boek. Echte reclame zal er niet te vinden zijn, maar wel: 'Met medewerking van...' en foto's van het bedrijf of zijn producten.
- Kan de uitgeverij producten verkopen aan de leerlingen/ouders via de school? (Cfr. het systeem van 'Zonneland' en dergelijke: de uitgeverij biedt een product aan dat de leerling of de ouder betaalt en de school 'geniet' er ook van (materiaal of financieel).
- Wat met sponsoring op school? Wat mag een school wél en wat niet?

### **3. ZITTING VAN DE COMMISSIE**

#### **3.1 Datum en uur**

3 november 2003 - 14u.30

1 december 2003 - 14u.

### **3.2 Kamer**

Gemeenschappelijke zitting van de kamer bevoegd voor basisonderwijs en de kamer bevoegd voor secundair onderwijs, de centra voor leerlingenbegeleiding, het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs.

### **3.3 Commissieleden**

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 27/09/2002 betreffende de Commissie zorgvuldig bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Ernest Duys, voorzitter.

De heren Walter Cools, Marc Henry Cornely, Raf Verstegen, Jean Dujardin.

## **4. ADVIES COMMISSIE**

### **4.1 Regelgeving**

\* 25 februari 1997 - Decreet basisonderwijs

Art. 27. § 1. In het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen bijdragen worden gevraagd voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

§ 3. Na overleg binnen de participatieraad of de schoolraad bepalen de schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend.

Art. 51. § 3. Een schoolbestuur kan handelsactiviteiten verrichten, voor zover deze geen daden van koophandel zijn en voor zover ze verenigbaar zijn met zijn onderwijsopdracht.

§4. Een schoolbestuur dat reclame toelaat, dient een aantal principes na te komen:

1° door het schoolbestuur verstrekte leermiddelen of verplichte activiteiten vrij blijven van reclame;

2° facultatieve activiteiten vrij blijven van reclame, behoudens indien de reclame louter attendeert op het feit dat de activiteit of een gedeelte van de activiteit ingericht werd door middel van een gift, een schenking of een prestatie om niet of verricht onder reële prijs door een bij name genoemde natuurlijke persoon, rechtspersoon of feitelijke vereniging;

3° de reclame kennelijk niet onverenigbaar is met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school;

4° de reclame de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengt.

\* 13 juli 2001 - Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek

Art.V.11. Een schoolbestuur kan handelsactiviteiten verrichten, voor zover deze geen daden van koophandel zijn en voorzover ze verenigbaar zijn met haar onderwijsopdracht.

Art. V.12. Een schoolbestuur in een ander onderwijsniveau dat sponsoring of reclame toelaat, dient een aantal principes na te komen:

1° de door het schoolbestuur verstrekte leermiddelen vrij blijven van reclame;

2° activiteiten vrij blijven van reclame, behoudens indien de reclame louter attendeert op het feit dat de activiteit of een gedeelte van de activiteit ingericht werd door middel van een gift, een schenking of een prestatie om niet of verricht onder reële prijs door een bij name genoemde natuurlijke persoon, rechtspersoon of feitelijke vereniging;

3° de reclame kennelijk niet onverenigbaar is met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school;

4° de reclame de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengt.

## **4.2 Stemming**

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

## **4.3 Bevoegdheid**

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is.

## **4.4 Advies**

### Reclameboodschappen bij leermiddelen

Met reclame is bedoeld elke mededeling in gelijk welke vorm in verband met handel, bedrijf, ambacht of beroep teneinde de afzet van goederen en diensten te bevorderen. Het doel van reclameboodschappen is behoud en/of verhogen van omzet of winst.

De Commissie wijst op de onderwijsregelgeving inzake reclameboodschappen: schoolbesturen zijn verplicht om de leermiddelen vrij te houden van teksten en beelden voor reclame. Er wordt van uitgegaan dat met leermiddelen datgene is bedoeld wat bij leren en opvoeden gebruikt wordt in het noodzakelijke onderwijsprogramma: boeken, geografische kaarten, tijdschriften, agenda's, foto's, folders, brochures e.a. en het didactisch materiaal zoals o.a. film, computer, video, audio.

Elke reclame (tekst, foto) bij leermiddelen in het noodzakelijke onderwijsprogramma die bepaalde bedrijven, producten of merken rechtstreeks of onrechtstreeks onder de aandacht brengt of suggereert is in strijd met het decretaal verbod inzake reclameboodschappen.

### Sponsorvermelding bij sommige onderwijsactiviteiten

De onderwijsregelgeving voorziet wel een uitzondering op het verbod op reclameboodschappen bij onderwijsactiviteiten indien de reclame louter attendeert op het feit dat de activiteit of een gedeelte van de activiteit ingericht werd door middel van een gift, een schenking of een prestatie om niet, of verricht onder reële prijs door een bij name genoemde natuurlijke persoon, rechtspersoon of feitelijke vereniging. Er mag in die zin sponsorvermelding zijn bij facultatieve onderwijsactiviteiten in het basisonderwijs en bij alle onderwijsactiviteiten in de andere onderwijsniveaus.

Bij aanvullende of facultatieve onderwijsactiviteiten in het basisonderwijs en bij de onderwijsactiviteiten in de andere onderwijsniveaus (sportmanifestaties, humanitaire acties, sneeuwklassen) kan het schoolbestuur een sponsorvermelding toelaten.

De onderwijsregelgeving bepaalt wel dat sponsorvermelding (kennelijk) verenigbaar moet zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school of het centrum. De school of het centrum mogen hun objectiviteit en onafhankelijkheid niet in het gedrang brengen.

### Handel, reclame en sponsoring

De onderwijsregelgeving laat toe dat schoolbesturen handel verrichten voor zover de opbrengst niet ten goede komt aan de bestuursleden en onderwijspersoneelsleden en voor zover ze verenigbaar is met de onderwijsopdracht. Voor de geleverde goederen en diensten kan er geen aankoopverplichting zijn voor de ouders en er kan een bijdrage gevraagd worden op basis van reële kosten.

Meer specifiek wat tijdschriften betreft, kan er geen sprake zijn van verkopen van tijdschriften als deze in het basisonderwijs gebruikt worden in het kader van eindtermen of ontwikkelingsdoelen. De basisschool dient de tijdschriften gratis aan de leerling ter beschikking te stellen in het kader van de kosteloosheid van het basisonderwijs.

In het geval van het verkopen van tijdschriften buiten wat nodig is voor eindtermen en ontwikkelingsdoelen in het basisonderwijs, oordeelt het schoolbestuur daarbij, in overleg met het personeel en ouders, of en welke tijdschriften eventueel om reden van hun ondersteunende functie in zekere mate kunnen worden aanbevolen.

### De Commissie komt tot volgend advies:

De Commissie herneemt de onderwijsregelgeving die stelt dat wat in ruime zin tot de leermiddelen behoort, volledig vrij moet blijven van reclameboodschappen. De sponsorvermelding kan toegelaten worden bij facultatieve onderwijsactiviteiten in het basisonderwijs en bij onderwijsactiviteiten in de andere onderwijsniveaus.

In het kader van de kosteloosheid in het basisonderwijs kan voor tijdschriften die nodig zijn voor het bereiken van de eindtermen of ontwikkelingsdoelen geen betaling worden gevraagd. In overleg met ouders en leerkrachten kan het schoolbestuur wel de tijdschriften die niet noodzakelijk zijn, maar waarvan het oordeelt dat ze het geboden onderwijs ondersteunen, aanbevelen.

Brussel, 1 december 2003

Willy Van Belleghem  
Secretaris

Ernest Duys  
Voorzitter